

emcdda.europa.eu

KOPSAVILKUMS — ĪPAŠAJAM IZDEVUMAM:

Injicējamo narkotiku lietošanas tendences Eiropā

Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs
Aizliegums publicēt līdz 24.06.2010. plkst. 00.00 pēc Centrāleiropas laika

Ievads

Šajā „Īpašajā izdevumā” apskatīta pašreizējā situācija saistībā ar injicējamo narkotiku lietošanu Eiropā. Ziņojumā tiek aplūkoti divi pamatjautājumi: kāda ir injicējamo narkotiku lietošanas izplatība un tendences Eiropā šodien? Kā Eiropas valstis mēģina novērst vai samazināt šo narkotiku lietošanas veidu un ar to saistīto kaitējumu?

Lai novērtētu narkotiku injicēšanas izplatību un tendences Eiropā, analizēti dati no dažādiem avotiem. Jaunākie dati norāda uz injicējamo narkotiku lietošanas stabilizēšanos vai samazināšanos lielākajā daļā Eiropas valstu. Tādi pasākumi kā opioīdu aizvietošanas terapija, kā arī adatu un šļircu apmaiņas programmas, kuru mērķis ir mazināt ar narkotiku injicēšanu saistīto kaitējumu, tagad ir pieejami daudziem no tiem, kam tas nepieciešams.

Izplatības aplēses

- Saskaņā ar valstu veiktajām aplēsēm, kas ir pieejamas par 14 valstīm, injicējamo narkotiku lietotāju skaits uz tūkstošs iedzīvotājiem vecumā no 15 līdz 64 gadiem svārstās no mazāk par vienu līdz 15 lietotājiem, un tas norāda uz būtiskām izplatības atšķirībām valstu starpā.
- Divpadsmit ES dalībvalstīs, par kurām ir izplatības aplēses, vidējais svērtais rādītājs ir aptuveni 2,5 injicējamo narkotiku lietotāji uz tūkstošs iedzīvotājiem vecumā no 15 līdz 64 gadiem. Ekstrapolējot šos datus attiecībā uz visu Eiropas Savienību, tas atbilst no trim ceturtdaļām miljona līdz vienam miljonam aktīvu injicējamo narkotiku lietotāju.
- Piecas valstis varēja sniegt datus, lai novērtētu injicēšanas izplatības tendences laika posmā no 2002. līdz 2007. gadam. Lai gan trijās no šīm valstīm var novērot samazinājumu, tikai **Apvienotajā Karalistē** šīs izmaiņas bija statistiski nozīmīgas.

Narkotiku lietotāji, kas uzsāk ārstniecību

- Divdesmit sešas Eiropas valstis sniedza datus par narkotiku lietotājiem, kas uzsēti ārstniecības centros 2007. gadā. Dati par tiem pacientiem, kas uzsāk ārstniecību, var nebūt reprezentatīvi attiecībā uz ārstētajiem pacientiem kopumā.
- Viena trešdaļa (33 %) no visiem narkotiku lietotājiem, kas uzsēka ārstniecību 2007. gadā, ziņo par injicēšanu kā par parasti izmantoto primāro narkotiku ievadīšanas veidu. Narkotiku lietotāju skaits, kas „parasti injicē” primāro narkotiku, svārstās robežās no mazāk par 2% **Nīderlandē** līdz 93% **Lietuvā**.
- Aptuveni viena ceturtdaļa daļa no pacientiem, kas uzsēka ārstniecību, norāda, ka agrāk ir injicējuši narkotikas, bet šobrīd to nedara. Tādējādi aptuveni 60% no tiem, kas uzsēka ārstniecību no narkotiku atkarības, šobrīd injicē vai agrāk ir injicējuši narkotikas.
- Injicējamo narkotiku lietošana Eiropā ir saistīta galvenokārt ar opioīdu lietošanu. Vidēji 45% no tiem pacientiem, kas uzsēka ārstniecību no primāro opioīdu lietošanas, norāda, ka narkotiku parasti injicē. No primārajiem kokaīna lietotājiem 8% norāda, ka narkotiku parasti injicē. Valstīs, kur lielāko daļu narkotiku lietotāju veido amfetamīnu lietotāji, 41% līdz 85% primāro amfetamīna (**Somija, Zviedrija**) vai metamfetamīna (**Čehijas Republika, Slovākija**) lietotāju norāda, ka narkotiku parasti injicē.

LV — Aizliegums publicēt līdz 24.06.2010. plkst. 00.00 pēc Centrāleiropas laika

- Laika posmā no 2002. līdz 2007. gadam narkotiku injicētāju īpatsvars to narkotiku lietotāju vidū, kas uzsāk pirmreizējo ārstniecību no opioīdu, kokaīna vai amfetamīnu lietošanas, lielākajā daļā valstu ir samazinājies.
- Dati par tiem narkotiku lietotājiem, kas pirmo reizi uzsāk ārstēšanos, laika posmā no 2002. līdz 2007. gadam norāda uz injicēšanas samazināšanās tendenci starp primārajiem kokaīna lietotājiem un stabilitātes tendenci starp amfetamīna lietotājiem.

Injicēšana cietumā

- Atkarībā no valsts – 6 % līdz 38 % cietumos ieslodzīto ziņo par to, ka kādreiz ir injicējuši narkotikas. Par injicēšanu, atrodoties cietumā, ziņo no 1% līdz 31% cietumos ieslodzīto.

Dati par infekcijas saslimšanām

- Narkotiku injicētāju pārbaudes, kas veiktas, lai atklātu saslimšanu ar infekcijas slimībām, dažās valstīs parāda lielu īpatsvaru to narkotiku lietotāju vidū, kas injicē mazāk kā divus gadus, kas savukārt norāda uz augstāku nesenas inficēšanās līmeni, un vairākās valstīs augstu īpatsvaru to narkotiku lietotāju vidū, kas jaunāki par 25 gadiem.
- ES dalībvalstīs ziņoto no jauna diagnosticēto inficēšanās ar HIV gadījumu skaits injicējošo narkotiku lietotāju vidū galvenokārt saglabājas stabilā vai zemā līmenī vai arī samazinās.
- Pieaugošais inficēšanās ar HIV gadījumu skaits, kas saistīti ar injicējamo narkotiku lietošanu, Eiropas Savienības kaimiņvalstīs norāda uz augstu transmisijas līmeni.

Narkotiku izraisītu nāves gadījumu tendences Eiropā

- Tā kā daudzi nāves gadījumi, kas saistīti ar narkotiku pārdozēšanu, ir saistīti ar heroīna injicēšanu, dati par narkotiku izraisītiem nāves gadījumiem var ļaut izdarīt secinājumus par injicējamo narkotiku lietošanas izplatību un tendencēm.
- Dati par 2007. gadu norāda uz stabilu tendenci saistībā ar narkotiku izraisītu nāves gadījumu skaitu piecās no 18 ES dalībvalstīs, bet pieaugošu tendenci 13 no šīm valstīm.
- Narkotiku izraisīto nāves gadījumu vecuma profils norāda, ka gados jaunu heroīna lietotāju skaits lielākajā daļā valstu stabilizējas vai pat samazinās. Taču vairākās valstīs dati norāda uz pastāvīgu gados jaunu narkotiku lietotāju, jo īpaši heroīna injicētāju, iesaistīšanu lietošanā.

Iejaukšanās pasākumi attiecībā uz injicējamo narkotiku lietošanu

- Eiropas valstīs atbildes reakcijas uz injicējamo narkotiku lietošanu un tās sekām ir koncentrējušās uz ārstniecību no narkotiku lietošanas; īpaši opioīdu aizvietoģterapiju, kas ir visefektīvākais iejaukģšanās pasākums, lai samazinģtu narkotiku injicģšanu.
- 2007. gada aplģses rģda, ka Eiropas Savienģbģ bija 650 000 aizvietoģterapiģas pacientu, kas atbilst aptuveni 40% no aplģstģ kopģjģ problemģtģsko opioģdu lietotģju skaita. Aizvietoģterapiģas pacientu skaits 2007. gadģ norģda uz vairģk nekģ trģskģrtģgu pieaugumu kopģ 1995. gada.
- Dati no desmit valstģm norģda uz lielģm atģķģrģbģm problemģtģsko opioģdu lietotģju ģpatsvarģ, kam pieejama opioģdu aizvietoģterapiģa: no 5% **Kģprģ** līdz vairģk kģ 50% **Vģcijģ**.
- Adatu un ņģrģču apmaiģnas programmas, kuru mģrķģis ir samazinģt infekcijas slimģbu risku, kas rodas kopģģgi lietoģot vienu injicģšanas aprģkoģumu, pastģv visģs ES dalģbvalstģs, Horvģtģjģ un Norvģģģģģ, un lielģkģjģ daļģ valstu to pieejamģba ir augsta.
- Laika posmģ no 2003. līdz 2007. gadam kopģģjais izsnieģto ņģrģču skaits 14 valstģs, kas varģja snieģt informģciju, palielinģjģs par 33%.
- Saskaģģ ar aplģsģm specializģtie ņģrģču izsnieģšanas punkti, neieskaitģt aptieķģs pģrdoto, Eiropas Savienģbģ vidģģģ izsnieģz 50 ņģrģces vienam narkotiku lietotģģam gadģ.

LV — Aizliegums publicģt līdz 24.06.2010. plkst. 00.00 pģc Centrģleģropas laika